

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
nanolază

O nouă alianță.

— Dela colaboratorul nostru special. —

Paris, 16 Februarie.

Apropierea dintre România, și Grecia, care va fi sigilată în curând printr'o uniune de familie ale celor două case domnitoare, a devenit o realitate. Și se pare că de data aceasta nu este vorba de o simplă înțelegere, etermeră și cu efecte reduse, ci de o alianță toată regula. Importantele întrevederi de zilele trecute, din București, în cari dnii Venizelos și Pașici au jucat un rol eminent, au avut ca prim rezultat această alianță între România și Grecia.

Dar lucrurile nu se opresc aici. Serbia și Muntenegrul au și ele aceleași interese de a menține statutul balcanic stabilit prin pacea din București, ele sunt amenințate de aceleași presiuni de revanșe din partea Bulgarilor și Turcilor, uniți acum, după înfrângere, cu același dor de răzbunare. Un nou bloc balcanic, în frunte de data aceasta cu statul cel puternic și mai prestigios din sud-estul european: România, este pe cale de a se înființa. România, Serbia, Grecia și Muntenegrul, unite în intențiunile lor pașnice dar ferm decise de a face să se respecte intențiile tratatului de pace dela București, vor și să inspire încăpăținatei Bulgarii și aventuroșului Enver-pașa, care a luat în mâni destinațiile Turciei, respectul cuvenit.

Noua alianță este, pentru moment cel puțin, cu desăvârșire pacifică și caracterul ei principal este defensiv. La dreptul vorbind cei doi au provocat formarea acestei constela-

țiuni de forțe sunt tocmai aceia contra cărora ea este îndreptată: Bulgarii și Turcii.

Cum? —

Bulgarii amenințau neconținut pe Serbi cu revanșa. Toamna trecută le-a trimes pe cap revoluția albaneză. După eșecul acesteia guvernării din Sofia, cari nu vor să învețe din pășaniile așa de sugestive ale trecutului apropiat, au făcut tot posibilul spre a readuce în joc chestiunea revizuirii păcii prezidate de România, pace care a dat Serbiei acea Macedonie *poliglotă* pe care Bulgarii au îndrăzneala s'o considere ca bulgară... Amenințați în fiecare moment de această atitudine agresivă a Bulgariei, Sârbii și-au dat repede socoteala că trebuie să strângă bine de tot legăturile cu amicii și protectorii lor: Români. S'a decis prin urmare construirea unui pod româno-sârb peste Dunăre, și aceasta va avea mare însemnătate din punct de vedere strategic, căci va face posibil un schimb rapid de trupe între România și Serbia.

În timpul acesta noii aliați ai Bulgarilor au contribuit și ei la formarea blocului sârbo-greco-român. Se știe cum. Bazată pe alianța sa cu Bulgaria sau escontând o neutralitate binevoitoare *cel puțin*, Turcia a crezut că a sosit momentul de a despoia pe Greci de partea cea mai frumoasă a Arhipelagului și a revendicat insulele Chios și Mytilene. Guvernul turcesc își făcuse planul că Grecia de data aceasta va rămâne izolată. Dar s'a înșelat. Cu sentimentul viu de oportunitate care-l caracteriză, d. E. Venizelos a întreprins un turneu politic în capitalele europene, spre a salva Grecia de un atac turco-bulgar. Erau amenințate nu numai Chios și Mytilene, ci

poate întregul domeniu cucerit de Greci: Cavalla, Seresul, Salonicul, ținuturi pe cari Turcia le promisese Bulgariei în schimbul alianței lor...

Unde s'a oprit d. Venizelos? Care a fost capitala europeană unde a stat mai mult și pe care a căutat s'o cultive cu mai multă stăruință și s'o câștige pentru Grecia? București! Șeful guvernului grec, cu inteligența sa scilpitoare, a înțeles imediat că *cheia situației din Orient este România*. El a priceput că fără amiciția României Grecia este perdată. Iată de ce, din partea familiei regale grece și din partea dlui Venizelos s'au făcut mari eforturi spre a se câștiga amiciția României, iată de ce a sosit și diadochul la București ca să ceară mâna principesei noastre Elisabeta...

Noi Români, cari nu trebuie să uităm că teritoriul cucerit vara trecută a fost rupt din corpul acestei Bulgarii răzbunătoare și veșnic neastâmpărate, n'avem nici un motiv ca să respingem ofertele ce ni le-au făcut dnii Pașici și Venizelos. Din potrivă: avem tot interesul ca în politica din sudul Dunărei să ne putem sprijini pe alianțe sigure și viguroase. Să nu ne legănăm în iluziunea periculoasă că Bulgarii au renunțat la porțiunea de pământ ce ne-am anexat-o noi prin pacea pe care tot noi am impus-o acestor adversari. Sângele n'a curs încă pentru Dobrogea-nouă... Și n'a existat cucerire care să se facă fără sânge. Să fim deci siguri că Bulgarii nu vor lăsa să scape cea mai apropiată ocaziune ca să ne lovească pe la spate. Serbia și Grecia sunt prin urmare aliatele naturale ale României...

Serbia, Grecia și Muntenegrul vor putea

După furtună.

(Sonet.)

Nu se mai luptă crengile 'ntre ele,
La țârmuri barca nu se mai frământă —
Ostiri de valuri, ce sălbatic cântă,
Nu-și mai arată pumnii către stele.

Un nori apare luna ca o sfântă,
Gonind din lume visurile rele...
Abundă cu stropi pe rămurele,
Un straniu de diamante se 'nvestmântă.

Un lung și 'n larg — tăcere și lumină...
Natura s'oglindește 'n ea, senină,
Uimită de schimbarea ei la față.

Al lumii gentu, împăcat cu sine,
Se odihnește-o clipă pe ruine,
Visând o nouă formă de viață.

Lipsca, 2 Aprilie 1913.

„Vorvorblri literare”.

† P. Cerna.

„Taifun”.

(Uraganul).

Dramă de Melchior Lengyel.

Recenzie.

De Petru Vulcan.

(Urmare și fine.)

Ai vrea din tot sufletul să se mai repete imnul acesta sublim, însă e cu neputință, căci Japonezii se văd nevoiți să-și întrerupă brusc cântarea. Și cine credeți că este în stare să pue stavilă avântului patriotic al Japonezilor? Helene Laroche, amica Dr.-ului Tokeramo care oprindu-se câteva momente printre culise se repede ca uliul în mijlocul lor și face mare haz că a fost dibace să-i surprindă și să-i sperie ca pe niște copii la joc. Apoi, după ce dânsii se văd nevoiți să strice figura și să se retragă fiecare pe unde poate prin ungherele scenei ca și cum prezența ei le-ar fi pângărit sfântenia momentului dânsa se repede când la unu, când la altul, îi apucă de barbă și oprindu-se în fața lui Tokeramo îi cere cu o voce mierluitoare să-i cumpere și ei stofă japoneză pentru confecționarea unei rochii. — Cumpără-mi și mie dragă, stofă din asta pentru o rochie?..

Și astfel Melchior Lengyel ne coboară printr'un gest atât de banal al unei femei europene din culmile frumseții japoneze în mocirla des-

gustătoare a moravurilor europenești — moravuri din care dama europeană își formează platforma de seducțiune și apanagiul campionatului ce ne târăște spre decădere. Auziți d-v. ce o mișcă pe Helene Laroche din toată scena asta sublimă? Ea n'aude imnul — ea nu vede decât stofa costumelor japoneze și e atât de mult mișcată încât într'o scenă următoare, când va rămâne numai cu Tokeramo va cere acestuia să se îmbrace și dânsa în costum japonez în scop de a-l face și pe el să devină european, să ajungă vrea ea până acolo, încât din acest om serios și cu scaun la cap, devotat exclusiv intereselor Japoniei, să facă un fel de Romeo modern, dar se înșeală, căci Dr. Tokeramo o va ține încă multă vreme sub stăpânirea aceluiaș surâs de ghiată, în zadar ea se va svârcoi ca o leoaică rănită și îi va pune la îndemână când sânul ei voluptos, când buzele aprinse.

Atunci Helene Laroche văzând că nu o scoate la capăt cu dânsul, se va apuca să-l trădeze și va primi curtea lui Beinschi. Dar japonezul e om cast: în sufletul lui nu încapă cameleonismul și precum vibrează în inima-i accente sincere și puternice pentru Patria sa Nipon, tot asemenea e loc pentru o dragoste curată fie ea și pentru o europeană, această dragoste însă o vrea așa cum i-au transmis-o strămoșii, nu o poate înțelege în sensul europeanesc: „fiindcă pielea galbenului escală un miros care escită sensibilitatea Helenei”. Cu alte cuvinte, Dr.-ul Tokeramo nu se poate împăca cu o asemenea dragoste,

conta pe amicitia sigură a României, căci interesul nostru de a menține în viață și în viçoare acest bloc politic este tot așa de mare ca acela al aliatelor noastre. România, luând șefia acestei alianțe, va ști să fie mai cuminte, mai demnă și în orice caz mai sinceră și mai puțin hrăpăreață ca *fosta* conducătoare a blocului balcanic, Bulgaria, pe care o înlocuiește.

Noul bloc, care s'a format în virtutea principiului de naționalitate, va fi tare prin comunitatea perfectă de interese, prin unire și prin sinceritate. Noi trebuie să-i urăm: Înainte, mereu înainte! Ș.

Nemții din Ungaria.

Mai ici, mai colo se dă pe față un fel de ciudă pentru că în noul proiect de lege prezentat dietei ungare pentru împărțirea cercurilor electorale li s'au asigurat celor vreo 250 mii de Sași din Ardeal 13, ba chiar 14 mandate pentru dieta din Budapesta.

Lucrul acesta e în sine foarte firesc, căci guvernul ungar nu riscă nimic creându-le Sașilor această pozițiune privilegiată și poate pe lângă aceasta să se prezinte în fața opiniei publice din Germania drept ocrotitor al Germanilor risipiți în țările coroanei ungare.

Cu totul altfel li se prezentă însă lucrurile acelor, cari cunosc pozițiunea, pe cari o au Germanii în regatul ungar.

După cea din urmă numărătoare oficială sunt în țările coroanei ungare peste două milioane de Germani. Nicăiri însă aceștia nu constituie masse compacte.

În Banat sunt peste 400.000 Șvabi, oameni foarte înaintați în cultură și în același timp și în general bogați. Ei însă numai lupțându-se alături cu Românii ori cu Sârbii sunt în stare să aleagă cel mult doi deputați.

Pe șesul țării ungurești, la dreapta Murașului, până spre Oradea-mare, deasemenea sunt mai multe mari și bogate sate săsești, cari aleg un singur deputat, dacă sunt ajutați de guvern.

În nordul Ungariei, prin așa numitele comune miniere, Germanii, odinioară cea mai înfloritoare parte a regatului, sunt parte desnaționalizați, parte ajunși la decadentă, încât nu mai însemnează nimic în viața politică a Ungariei.

Cei mai mulți Germani sunt în Pesta și mai ales în Buda, prin orașele dinspre Austria, cum e Pressburgul, precum și prin marile sate de pe la hotarele apusene ale regatului. Aceștia nu sunt desnaționalizați, dar și-au pierdut încetul cu încetul școlile, precum și clasa cultă, care se poate căpătuți mai bine dacă trece în partea Maghiarilor.

Dacă e deci vorba, deputații aleși de Sașii din Ardeal au să reprezinte pe toți Germanii din regatul ungar și-i și reprezintă ca vai de capul lor.

Nu numai Germanilor în general, ci și Sașilor din Ardeal îndeosebi li-e de puțin folos, că au în dieta ungară 14 deputați, cari nu sunt decât niște oameni căpățuiți, zestre pentru ori care guvern, un fel de samsari în afaceri particulare.

În gândul Maghiarilor Germanii din regatul ungar sunt un element, căruia îi este îngăduit să mai trăiască numai pentru că e peste putință să fie nimicit așa de odată. Sașii sunt din aceia, căroara li se dă cel mai lung răgaz.

E pentru ori ce om cu minte lucru învederat, că, risipiți cum sunt nici nu se pot susține Germanii în regatul ungar decât răzîmându-se pe Români, cari sunt interesați, ca elementul german să se împuternicească. Și dacă fruntașii Sașilor nu fac cauză comună cu Românii, ci se dau în partea guvernului ungar, oricare ar fi el, aceasta dovedește, că ei au încetat a mai susține cauza *națională germană* și sunt preocupați numai de interese *particulare* ori cel mult locale. Massele poporului german, Germanii cari rezistă și țin să-și păstreze naționalitatea sunt pornite să lupte alături cu Românii.

Cele 14 mandate dar nu Germanilor au să le fie asigurate, ci acelor dintre oamenii politici ieșiți din mijlocul poporului german,

cari în schimbul situațiunii ce li se creiază sunt gata să facă servicii contra poporului german, care încetul cu încetul și-a pierdut orașele și aproape toate școlile.

M—a.

Guvernul și Românii. „Keleti Értésítő” astăzi seară anunță: Membrii comitetului național român astăzi și-au terminat consfătuirile, partea cea mai mare au și plecat din capitală. Membrii comisiei de trei: Dr. Mihali, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Valeriu Branice astăzi la meazi au apărut în parlament, ca să-i comunice primului ministru hotărârea unanimă a comitetului. Conte Ștefan Tisza primind rezoluția și-a exprimat părerea de rău, că împăcarea astădată nu a reușit; dar a declarat că are speranța că în viitor poate vor începe tratativele cu mai multe șanse de reușită, pentru că interesul țării e ca Maghiarii cu Românii umăr umăr să lucreze pentru prosperarea patriei.

Dela primul ministru membrii comisiei de trei au mers la ședința comitetului ca să raporteze despre înfățișarea lor la primul ministru. După aceasta comitetul până târziu după meazi a desbătut chestiuni interne de ale partidului.

Pe coridorul parlamentului se comenta prins chestiunea eșuării tratativelor. Partidul guvernamental crede că totul e numai o șală estetică, întrucât părerea generală e că primul ministru concesiile, cari le-a pus în perspectivă în decursul tratativelor, nu le-a oferit conducătorilor poporului român, ci le-a donat însuși poporului pentru încetarea nemulțumirilor și pe cât se va putea singur le va și introduce, chiar contra voinței conducătorilor partidului național. Prin aceasta primul ministru va ajunge, că frecările vor înceta sine, în viața socială se va face o apropiere între Români și Maghiari, ceea ce cu încetul pune capăt agitației.

Cine va fi noul patriarh? Deși a trecut o lungă dela moartea tragică a lui Bogdan vici, scaunul patriarhal din Karlovitz până a rămas neîmplinit. Candidați ar fi trei: Gruici, actualul administrator al mitropoliei

de aceia când pe Helene o vor apuca din nou crizele isterice în fața aceluiaș suris rece al lui Tokeramo și o vor face să explodeze în insulte triviale, el încă nu-și va eși din calmul lui, decât numai atunci când îl va convinge ea că într'adevăr l-a înșelat. Și cu câtă liniște ingerească îi comunică ea aceasta nouă! Dar masca naivității cu care vrea ea să facă față împrejurării nu o mai prinde și cinismul ei greșos o va face din ce în ce mai respingătoare. Și când mă rog îi adresează ea cuvintele cele mai triviale, atunci, după ce se convinge că și el e om, cu multă simțire omenească, că și el știe să iubească, că și el e în stare să devină gelos pentru o femeie pe care o adoră în taină fără să se priceapă însă să facă maimuțării din acest sentiment.

Gelozia Helenei după care umblă ea cu lumânarea, îi va fi fatală, căci și în cazul infidelității deși el caută să fie înainte de toate om cu rațiune voind să o concedieze și să-i plătească în bani momentele de plăcere ce i le-a procurat, tot ea voeste să iasă triumfătoare, nu se dă învinsă, ci devine barbară și brutală față de Dr. Tokeramo, când constată că în adevăr o iubește. Atunci el o va auzi:

— Vită murdară, câne spurcat, ce ai crezut că te-am iubit vre-odată! Ași, a fost o glumă prostule!

Și la auzul acestei insulte, să-i dăm voce Dr.-ului Tokeramo să devină și el pentru moment un furios Maur și într'un asemenea mo-

ment să-și înfigă tot mai adânc unghiile în gât-lejul ei, până ce Helene Laroche ajunge un cadavru.

Suntem aproape de finele actului II, care mai prezintă scene din ce în ce mai interesante și anume: crizele nervoase de care e cuprins Dr.-ul în fața cadavrului ei și silințele lui ce-și dă să comunice prin telefonul instalat în camera sa, să vie de urgență prietenii săi. Prin acel aal-looo, sacadat autorul, ne înfățișează pe eroul său în culmile artei dramatice. Apoi eroul acesta e sublim în pronunțarea numelor Jossikova, Kocbaischi, Sheikova Omanyi, Kitomaru și Niokata. El trece printr'o nouă criză când se gândește la servitorul său să nu care omva să fi surprins vre-o scenă dintre el și Helene înainte de a o ucide. Chipul cum îl scuză, felul cum îl întreabă cu ochii țintiti într'un punct din spațiune dă nota studiului ce a făcut autorul asupra firei japoneze. Dar iată și prietenii săi speriați de înfățișarea turbure a lui Tokeramo, care începe a le nara în termeni foarte simpli cum s'a petrecut cazul. Unul din ei se duce după culise să se convingă dacă în adevăr e moartă și după ce le aduce trista veste, primul care dă tonul în fața acestei crime comise de unul din ai lor, este bătrânul Toyu Joskicava, care spune: — „Trebuia de mult să piară din mijlocul nostru această femeie! Și nu-l va mai crede nimeni pe Tokeramo, că el se căște amar de fapta ce a săvârșit, că el o iubește nenorocitul. Și acum un singur gând însufle-

tește pe acești prieteni cari își dispută onorul de a lua asuprași răspunderea crimei și servi prin Tokeramo patria.

Fiecare va căuta să ia asuprași răspunderea crimei numai Tokeramo să fie ferit de urmări de bănuială, că el ar fi săvârșit-o. Această lașitate umană a „marilor săi” nu convine de loc Dr.-ului Tokeramo și gest al său e de ajuns să ne oglindească și tu-i europeanizat... și când în fine, compariții săi vor găsi pe junele Hyromari, sosit din rând din Japonia, să-și ia asuprași răspunderea faptei, și vor crede chestiunea definitivă, tocmai atunci se vor vedea isbiți de păținarea Dr.-ului Tokeramo.

În actul final vedem curtea cu juri instituită, jurații ascultă pledoariile avocatului și pe martori. Toți Japonezii se străduiesc să inducă în eroare justiția franceză aruncând vina crimei asupra junelui Hyromari, care la rândul lui se forțează în fața juraților să recunoască crima.

Când în fine jurații s'au crezut pe deplin minți și se pregătesc să pronunțe o sentință apare o nouă martoră, d-șoara Therese n'ier, care arată juraților că ea cunoaște de bine pe amantul mult regretatei sale Héléne Laroche, că nici pe departe nu are de-a face cu acest june care se dă de ucigașul ei și când martorii japonezi încep a schimba

cante. George Letici episcopul Timişorii și George Zubkovići episcopul din Budapesta. Dar se prezintă greutăți în privința modului alegerii. Până la anul 1870 patriarhul era ales de un congres constând din 75 membri: 25 aleși de cler, 25 de popor și 25 numiți de rege. Acest regulament a fost modificat ulterior de M. Sa în senzul, ca cei 75 membri să fie aleși de popor și anume: 50 mireni și 25 din cler. Prin suspendarea de curând a autonomiei bisericii sârbești, a căzut și acest regulament de alegere. Acum se așteaptă ori validitatea vechiului regulament, ori numirea din partea regelui a unui nou patriarh.

Ministrul de externe al Greciei despre România. D. Streit, ministrul de externe al Greciei, a făcut următoarele declarațiuni relativ la România:

„Pot să certific că tot ce a spus președintele consiliului de miniștri la Petersburg și la București este riguros în spiritul operei îndeplinite la București, la care a contribuit Europa și care tinde la restabilirea durabilă a păcii. Sunt sigur că dacă această operă ar fi amenințată de vre-o primejdie, constelația balcanică din care porcede dânsa ar reapare în mod automatic. A fost doar creată de ideea echilibrului balcanic și această idee viețuiește ca și în prima zi. Orice nouă înțelegere la care ar putea să ia parte Grecia, n'ar avea de scop decât menținerea statului quo stabilit de recentul tratat și n'ar putea să aibe decât o tendință absolut defensivă. Țara are nevoie să se reculegă și să lucreze. Cu nici un chip nu s'ar arăta agresivă. Politica guvernului său e conformă cu vederile Europei întregi, care a voit pacea și o vrea încă.”

Relațiunile austro-ruse. „Börsen Courier” din Berlin ocupându-se de relațiunile austro-ruse, scrie următoarele despre România: — Nu credem ca România, să-și uite menirea și să sprijinească interesele panslavilor.

În urma agitațiunilor acestora populația din România a luat o atitudine ostilă față de Austro-Ungaria. La aceasta a mai contribuit și modul cum sunt tratați Românii din Ungaria.

Contele Tisza, care a început tratativele cu Românii din propria-i inițiativă, dovedește că dânsul dorește împăcarea cu Românii. Deși pacea între Români și guvernul maghiar, nu se va încheia de data aceasta, totuși nu este exclusă posibilitatea ca acest eveniment să se producă în viitor.

Fuziunea băncilor sârbești. Din Zagreb se anunță: Pe aici circulă vestea, că cele două bănci mai însemnate ale Sârbilor din Ungaria:

Srbska Banka din Zagreb și Centralui creditui Zavod din Ujvidék vor fuziona. Această fuziune are mare însemnătate și numai prin faptul că astfel cele două bănci vor avea un capital de peste 200 milioane de coroane. În felul acesta capitalul sârb va fi scutit de orice influență străină.

Acțiunile viitoare ale comitetului național.

Arad, 19 Februarie.

Scăpat din cătușele unor considerațiuni de înțelepciune tactică, comitetul central executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania, în lungile sale ședințe din 16, 17 și 18 Februarie, ținute la Budapesta, a pus temelie unei noi și vi-guroase activități politice.

Rezoluțiunea, prin care s'au terminat tratativele atât de obositoare cu premierul ungar, a desrobât sufletele, a înviorat inimile și din sfătuirile frumoase din urmă se întrezărește un viitor plin de fapte, cari vor da partidului nouă vigoare, nouă viață.

Nu numai membrii comitetului, ci și toți bărbații de încredere ai partidului s'au îndepărtat din capitala țării plini de nădejdi biruitoare și cu impresiunea, că încercările de slăbire inițiate de contele Ștefan Tisza au produs rezultatul opus, ni-au fortificat credința în izbânda cauzei noastre, ni-au vărsat noui nădejdi și mai presus de toate, ca niciodată, au încheiat rândurile Românilor de omenie astfel, că nu mai este departe timpul, când cu drept cuvânt se va putea constata, că întreg neamul românesc *dela vlădică până la opincă* este absolut solidar în lupta pentru revindicarea dreptului nostru la viața națională în statul ungar.

Sub impresiunea acestor calde sentimente de înviorare comitetul național a luat deciziuni de mare însemnătate.

S'a decis înainte de toate orientarea temelnică a publicului nostru asupra tratativilor cu contele Ștefan Tisza și asupra tuturor chestiilor, cari stau în legătură cu acestea tratative. Această orientare se va face înainte de toate prin presa națională, dar și în afară de aceasta în timpul cel mai scurt posibil se va publica întreg materialul tratativilor într-o carte roșie, care va fi tipărită în mai multe limbi și se va distribui în multe mii de exemplare aici și în străinătate.

Pentru propaganda națională s'au luat însă și alte deciziuni de cea mai mare valoare. Comitetul național s'a gândit în primul rând la vrednicii luminați ai poporului nostru, la învățătorii români și a hotărât să pregătească și să tipărească în 4 mii de exemplare o carte, care să trakteze absolut toate chestiunile școlare sub raportul crezului nostru politic. Învățătorii români pe un preț bagatel vor primi în această carte cea mai puternică armă de apărare împotriva șicanelor fără sfârșit ale or-

ganelor dușmane culturii românești și în mână cu această armă vor fi puși în situația de a-și putea salva conștiința lor curată de fii credincioși neamului lor. Compunerea acestei cărți s'a încredințat bărbatului celui mai competent, distinsului membru al comitetului nostru de redacție, dlui Dr. Onisifor Ghibu. Nădăjdum că până la începerea anului școlar viitor această dulce hrană sufletească va fi pusă deja în mâinile învățătorimei noastre.

S'a mai decis apoi și lucrarea unei alte cărți. Se resimte adecă în mișcările noastre politice lipsa de orientare a intelectualilor noștri asupra trecutului nostru mai recent, asupra luptelor noastre politice dela revoluția lui Horia încoace. Spre a adânci deci în conștiința intelectualilor noștri rostul ni-zuințelor politice ale Românilor din Ungaria și Transilvania, comitetul național a hotărât publicarea istoriei pragmatice a luptelor noastre politice dela 1780 până în zilele noastre. Această carte se va tipări cel puțin în 10 mii de exemplare și va servi tuturor cărturarilor români ca izvor nesecat de însuflețire și indemn spre fapte naționale. Opul acesta îl va scrie cel mai de frunte istoric al nostru din aceste zile, colaboratorul nostru d. Dr. Ioan Lupas, protopopul Săliștei având promisiunea de ajutor și împreună sfătuitor a dlui Vasile Goldiș.

Tot în ședințele de acum dela Budapesta comitetul național a emis din sânul său o comisiune de trei (dd. Dr. Victor Onișor, Dr. Valer Moldovan și Dr. Romul Boila), care va compune o instrucțiune pentru înțelegerea obștească a legii electorale celei noi și pentru lămurirea desăvârșită a procedurilor la compunerea listelor electorale în temelie al acelei legi.

În curând se va termina și publicarea programului nostru național însoțit de lămuririle cele mai temeinice și această broșură se va tipări și se va distribui poporului nostru în zeci de mii de exemplare cu scopul, ca fiecare țaran român, știutor de carte, să fie luminat asupra măreșului și binecuvântatului scop al luptelor noastre naționale și să se întărească astfel iubirea lui de neam și credința în viitor.

Ne așteaptă deci o epocă de reorganizare și cu mândrie privim în viitor, când se va desăvârși lozincă nouă a vrerilor noastre: *înlocuși vorbele prin fapte.*

După hotărîrea comitetului

— Voci din presa maghiară. —

Arad, 19 Februarie.

Ieri și azi aproape întreaga presă maghiară s'a ocupat numai de hotărîrea comitetului nostru național în chestia tratativilor urmate cu primul ministru. Nereușita înțelegerii a dat prilej ziarelor maghiare să facă ultimele comentarii, ca apoi să alunece ușor peste chestiunea de naționalități, trecând la afacerea cu mult mai importantă a tripoului din insula Margareta.

Menționăm articolele câtorva ziare mai serioase, cari lăsând jubileul pentru mai târziu, au mai avut de spus câteva cuvinte cumpănite cu ocaziunea aceasta.

Ziarul „Budapesti Hirlap” inspirat de cercurile guvernamentale, ne dedică un primar-ticol, care elucidează pe deplin părerea guvernului în urma eșuării tratativilor.

— Înțelegerea nu a reușit — scrie „B. H.” — dar tratativele nu vor rămânea sterpe și fără urmări. Au arătat din nou plângerile poporului românesc și au luminat iarăș punctul de vedere maghiar. Comisiunea își motivează hotărîrea prin aceea, că cererile Românilor nu au fost împlinite; în amănunte nu intră, rămânând acestea să le aducă contele Tisza în fața parlamentului. Dar în general rezultă din rezoluțiunea comitetului, că Tisza nu a cedat nici drepturile asigurate prin legea de naționalități, că noua lege electorală și împărțirea circumscripțiilor e vătămătoare pentru Români, că noua lege de presă și ordinul ministerial cu privire la intru-niri, sunt menite numai să îngreuneze situația Românilor.

semnificative și să manifeste gesturi de melancolie și de frică, deodată apare din fund furios Dr.-ul Tokeramō și trântind de trei ori pumnul de masă strigă în culmea indignării:

— Da, da, da, dle președinte, și onorată curte, Domniei are dreptate, eu sunt amantul defunctei sale prietene, eu am asasinat-o, nu acel june de colo care nu-i în stare să omoare o muscă...

D-șoara Meunier rămâne în stare de extaz că i-a fost confirmată întocmai declarația și printr'un gest suprem arată jurăților că uite cine e amantul Hélénei.

La auzul și la vederea acestora, la rândul lui Hyromari, exasperat că Dr.-ul Tokeramō și d-șoara Meunier i-au dejucat planul, trânteste și el pumnul de masă și strigă:

Nu e adevărat, nu, nu, nu, ce spun domnia-vor! Eu sunt asasinul Hélénei...

Președintele și juratii suspendă ședința, de-liberează și pronunță sentința condamnătoare contra lui Hyromari deducând din incidentul cu d-șoara Therese Meunier — un plan al Japon-ezilor de a substitui lui Hyromari pe Dr.-ul To-keramō — scăpând pe cel dintâi de pedeapsă, ca unul ce e mai tânăr și e o promisiune cate-orică pentru viitorul patriei japoneze.

Cu chipul acesta planul lor reușește — *ideea de patrie e salvată.*

Dar spovedania din urmă a Dr.-ului Tokeramō făcută lui Beinschi, în ora supremă a mor-ței ni-l arată că acest om nu mai era japonez cu sufletul, ceace face pe Joschicava să es-clame:

— Era și vremea să moară acest om *dela care patria nu se mai putea aștepta la nimica.*

Din cele expuse mai sus se poate deduce tema lui Melchior Lengyel:

Ideea de patrie la Japonezi subordonează toate acțiunile omului, iar sentimentul iubirii că-tre mamă, soră, soție, iubită, către aproape care primează la europeni e nul. Totul este patria pentru salvarea căreia sunt permise toate mij-loacele.

Intriga e bine țesută, eroi de asemenea viază și totul e rețușat.

Piesa ne interesează pe noi mai mult din punct de vedere al temei patriotismului, fapt care m'a determinat să o analizez.

Constanța, 1914.

Contele Tisza își dă bine seama că numai renunțând la programul lor naționalist s'ar putea face o înțelegere trainică cu Românii. Alt-cum nu e nici o speranță până când Românii țin la organizația lor și vor agita cu mijloacele de până acuma.

Românii au revendicări naționale în țara aceasta, unde se bucură de libertate deplină, ca în nici un alt stat din lume. În Ungaria Românii au autonomie bisericească și școlară, au presă neînchisă de îndrăzneță, au organizație economică puternică, cu un cuvânt au dezvoltare liberă în toate privințele. Oare tot așa se poartă și România față de Ciangăi?

Tisza a voit numai să-i convingă să-și arunce armele agitatorice și dușmane, cu cari pot strica națiunii maghiare, dar se vor răni și ei. Pentru că dacă le-ar reuși Românilor să submineze puterea statului maghiar, vor cădea și ei în prăpastie. Atunci ar fi bine să se apuce Românii încă de cu vreme și să învețe în școli limba rusească.

Cunoaștem tonul lui „B. H.” Acesta se schimbă după împrejurări: când patetic, când enervat, când liric, după cum cântă flăș-neta; dar totdeauna cu un aer superior de bunăvoință. Printre șire se ivește politica lui: strânge-l de gât, apoi strânge-l la piept. Cât despre reciprocitate, amenințări cu dezastru — acestea numai celce le-a scris nu vrea să le ia în serios; noi le-am atras atenția de mult.

„Világ” vede ultimul refugiu al chestiunii de naționalități în contopirea cu elementele democratice maghiare. Aceasta se va putea realiza numai după căderea politicii tizaiste — scrie numitul ziar. Dacă și reușea înțelegerea, era numai la suprafață, căci poporul rămânea înlăturat. Pentru toate acestea răspunderea o poartă opoziția, care protestează contra oricărei acțiuni a guvernului, fie bună, fie rea, încât niciodată nu se va putea lucra rațional.

Pacea cu naționalitățile trebuie înfăptuită: nu numai cu Românii, ci și cu Slovacia, Sârbi, și Rutenii. Până când însă guvernul maghiar nu se împacă nici cu Ungurii, de geaba vor căuta Românii înțelegerea. Acel guvernământ, care asuprește pe Maghiari, trebuie să facă din Români trădători de patrie și dușmani. Acel guvern, care va căuta să-i cârmuiască cinstit pe Unguri, acela va îndreptăți deopotrivă și pe celelalte naționalități. Și democrația va fi chemată să rezolve definitiv chestiunea de naționalitate.

Despre democrația maghiară ne-am spus de atâteaori cuvântul, ca să nu mai repetăm și la acest loc.

„Az Ujság” o scaldă între cald și rece: Cu adevărat cavalerescă — scrie printre altele — a fost rezoluția Românilor, căci cel puțin nu au voit să renunțe la politica lor naționalistă. Numai cât sunt cam îndrăzneți: vorbesc dela egal la egal, amintesc de națiunea românească, pe când aceasta trebuie căutată dincolo de Carpați. Dealtcum totul s'a petrecut în liniște, deși „pact” nu s'a încheiat, dar cel puțin a fost un schimb de idei, care o să rămână.

Cu alte cuvinte „Az Ujság” ar fi pro- contra. Celelalte ziare șoviniste și evreo-maghiare nu sunt așa de serioase ca să merite două șire.

Nouile circumscriptii electorale.

— Sedința de ieri a camerei. —

Arad, 19 Februarie.

Desbaterea proiectului despre nouile circumscriptii electorale a decurs în sedința de ieri mai liniștit. Spiritele se agitaseră mai mult la interpelații, când contele Tisza a încercat din nou să apere atitudinea guvernului în chestia tripoului. Discuția ce s'a desfășurat privitor la noua împărțire a circumscriptiilor electorale evidențiază lămurit străduința, atât din partea guvernului cât și a opoziției maghiare, de a asigura heghemonia rasei maghiare asupra celorlalte popoare din Ungaria.

După cum am amintit în numărul de ieri, după guvernamentalul Simonosics a vorbit Ștefan Rakovszky, spunând că ministrul de interne s'ar fi îngrijit în acest proiect ca heghemonia maghiară în Ungaria să încete. Oratorul se provoacă la legea analogă din Austria, unde la arondarea circumscriptiilor s'a avut în vedere asigurarea heghemoniei germane și încearcă să combată afirmația ministrului de interne, că pentru menținerea supremației rasei maghiare în Ungaria nu ar fi lipsă de mijloace artificiale. Orice favor acordat naționalităților prin acest proiect comporta pericole enorme pentru rasa maghiară. Privitor la Ardeal trebuia să se asigure prin dispoziții separate supremația Maghiarilor, cum s'a făcut în Galizia în favorul Polonilor față de Ruteni. Guvernul executa o poruncă austriacă. În Austria stăpânește însă de mult un curent, care se străduiește să paralizizeze heghemonia Maghiarilor prin națiunile nemaghiare. În acest scop a fost semănată din Austria în Ungaria ideea sufragiului universal, prin care s'a intenționat contrabalansarea aspirațiilor maghiare. Oratorul a lămurit cercurile competente din Viena, că naționalitățile nu gravitează spre Viena, ci dincolo de hotarele țării, prin urmare întârzierea lor e un mare pericol. Oratorul l-a putut convinge pe fostul ministru de externe contele Aehrenthal despre aceasta. Deputatul își termină discursul declarând că o lege atât de importantă se poate creia numai în baza unui compromis cu opoziția.

Ministrul de interne, Ioan Sándor îi răspunde într'un discurs lung deputatului Rakovszky. Ministrul declară că nu dorește să asigure heghemonia rasei maghiare numai în măsura, în care a fost asigurată heghemonia nemților în Austria. Opoziția e în rătăcire. Din contra guvernul a asigurat supremația maghiarimei și rolul conducător inteligentei atât în noua lege electorală cât și prin noua arondare a circumscriptiilor.

La elaborarea proiectului despre arondarea circumscriptiilor s'au avut în vedere aceleași principii, ca și la noua lege electorală. Dreptul electoral a fost extins până la marginile peste cari nu se poate trece. Numărul circumscriptiilor nu au putut fi urcate mai mult. S'au redus deci circumscriptiile în Ardeal, pentru ca să se poată urca numărul circumscriptiilor în ținuturile maghiare. Nu e adevărat că arondarea s'a făcut în dauna acestor ținuturi. Din contra privitor la Ardeal s'a aplicat o măsură specială. Ministrul arată apoi cu date statistice, cum e prevăzută în proiect asigurarea heghemoniei maghiare. Declară că tratativele cu Românii n'au avut nici o influință asupra stabilirii numărului circumscriptiilor românești. După legea veche sunt 42 de circumscriptii în cari Românii sunt în majoritate. Noua lege reduce acest număr la 27. Ministrul spune că trebuie avut în vedere că și numărul alegătorilor români va crește din an în an, după cum Românii vor a-

tinge gradul de cultură prevăzut în lege. Numărul cercurilor românești se va urca astfel în viitor probabil la 28. Aceasta urcare încă va fi contrabalansată prin progresul cultural, ce-l vor dovedi Maghiarii. Afară de aceasta ministrul speră că Românii vor fi câștigați până atunci, și va dispărea ura și neîncrederea ce domnește acum.

După discursul ministrului deputatul Ștefan Rakovszky declară că a desaprobat sufragiul universal al lui Kristóffy, pentru că acesta era împotriva „națiunii”.

Mai vorbesc încă deputații Desbordes, Szabó, Cserny și Holló, accentuând cu toții necesitatea asigurării heghemoniei maghiare.

Trecându-se la interpelații, contele Tisza încearcă să lămurească din nou chestia tripoului și să apere atitudinea guvernului în această chestie. Declarațiile lui provoacă scene sgomotoase și agitate pe băncile opoziționale.

Sedința de azi.

Sala de sedințe a camerei a fost azi tixită. Furtuna ce amenința să izbucnească la sfârșitul sedinței de ieri a camerei a izbucnit azi. Imediat după deschiderea sedinței de azi, vicepreședintele Szász Pál, acordă înainte de ordinea de zi, cuvântul președintelui Beöthy, care folosește de acest drept în calitate de deputat. Beöthy își motivează discursul prin interpelația înaintată de Mezössy Béla în chestia ilegalităților comise de președinția camerei. Președintele camerei declară că află de necesar a orienta camera înainte de a-și motiva Mezössy interpelația. Cuvintele lui Beöthy provoacă protestări furtunoase din partea opoziției. Deputații opoziționali îl întrerup continuu pe orator, care apără procedura antecesorilor lui scaunul prezidențial al camerei.

După Beöthy își motivează interpelația deputatul Mezössy.

Declarațiile

președintelui partidului național român despre eșuarea tratatelor.

Arad, 19 Februarie.

„Pester Lloyd” publică în numărul său azi un interview cu d. Gheorghe Pop de Besești. Președintele partidului național român răspunzând la întrebările colaboratorului nostru ziar a declarat, că în primul rând tratativele cu Românii n'au dus la rezultat datorită modalităților în scopul rezolvirii chestiei de naționalitate, propuse de către contele Tisza și cuprins nici pe departe minimul condițiilor ca necesitățile economice, culturale, sociale și politice ale poporului român să fie multumite. Tendința politică a partidului național e ca poporul român să poată avea o influință importantă în viața politică din Ungaria. Modalitățile propuse de contele Tisza nu asigură această influință politică pentru poporul român și acest fapt singur ar fi fost un motiv pentru partidul național român să refuze propunerea primului ministru.

Câtă vreme — a spus președintele partidului național român — nu se va schimba sistemul

Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

de guvernare și legile, cari împiedecă o activitate corâspunzătoare a Românilor, nicidecum nu poate fi vorba, ca chestia românească să fie cărmuită într-o direcție pașnică.

Soluția propusă de contele Tisza n'ar fi adus nici o schimbare în privința aceasta pentru Români, foarte natural deci, că aceasta soluție deja din acest motiv nu se putea accepta. Dar soluția primului ministru nu pune în vedere vre-o garanță nici pentru dorința justă a popoului român, ca copiii lui să se poată cultiva în limba lor maternă, punându-se capăt tendinței de maghiarizare în școli. Mai adăugând la aceasta că contele Tisza a declarat că nu poate aplica legea de naționalitate, iar numărul circumscriptiilor electorale românești sunt simțitor reduse, e cu totul superfluă o lămurire și mai amănunțită a motivelor, pentru cari comitetul național român n'a putut accepta propunerile primului ministru.

Propunerile aceste mai aveau desavantajul că primul ministru a contemplant soluția ca definitivă, ceea ce a îngreunat, considerând cadrele înguste ale concesiunilor, și mai mult acceptarea lor. Se mai adăuge la aceasta și momentul că primul ministru absolut n'a fost aplicat să revizuiască legile în vigoare conform dorințelor popoului românesc, ceea ce ar fi însemnat o renunțare la o garanță statornică.

Președintele partidului național român a mai declarat că împlinirea condițiilor prealabile puse de către contele Tisza partidului național român, ar fi făcut necesară o modificare atât de temeinică a programului național, încât ar fi devenit de tot problematic caracterul genuin, ba chiar îndreptățirea existenței partidului național român.

Privitor la atitudinea viitoare a partidului român, d. Gheorghe Pop de Băsești a spus, că partidul va lupta ca și până aci cu toate mijloacele constituționale ce-i stau la dispoziție în raport direct cu sistemul de asigurare, împotriva acestei politici și pentru realizarea pretențiilor lor programatice.

Tot la același loc „Pester Lloyd” mai publică un interview și cu d. T. Mihali, președ. clubului parlamentar național român. D. Mihali a declarat că impresia, ce a făcut asupra lui schimbul de vederi cu primul ministru, a fost cea mai bună străduindu-se primul ministru a încheia o pace pe temeiul cel mai obiectiv. Tratatul s'au terminat totuși fără un rezultat, mai cu seamă din motivul că primul ministru n'a putut împlini condițiile principale, pe cari comitetul le-a considerat de neapărat necesare pentru asigurarea păcii. Pacea era posibilă numai în prețul unor concesiuni de valoare și necondiționate. Propunerile contelui Tisza nu conțineau însă astfel de criterii și deci poporul român a trebuit să renunțe la încheierea unei păci.

Balul costumat din Arad.

Arad, 19 Februarie.

Seducător, bogat în lumină și eleganță, bogat în ochi frumoși, balul din astă noapte ca toate splendidele baluri ale Reuniunii femeilor române din Arad și provincie, e un îmbătător răspuns la monotonia ce domnește acest oraș. Aceleași siluete încântătoare, mișcându-se în aurul luminii, același ritm una cu sufletul românesc, aceleași decoruri multicolore în cari circulă fantezie și patimă de orientală, trupuri fragile prinse în vârtejurile danțului, costume cu toată eleganța și arta ce rezidă în sufletul neamului nostru, s'au întâlnit în splendoarea astei nopți de bal. În această feerie paradisiacă, în freamătul lin al evantaiilor, înainte de-a începe danțul, ofițerul de poliție Kovács, a adus o notă brutală, vroid să impună și acolo capriciile unor creeri nenorociți. Domnul ofițer de poliție a provocat-o pe dna Maria Mihailovici soția învățătorului Octavian Mihailovici din Lalașinț să-și depună trecătorul. Domnul Sava Raicu directorul băncii „Victoria”, a întreprins energetic, spunându-i ofițerului de poliție, că nu ăsta e primul bal în Arad, unde se poartă tricolorul românesc și că damele și d-șoarele române nu-l poartă demonstrativ, ci-l poartă ca pe-o moștenire din moși-strămoși, moștenire legată de portul neamului nostru. Pășirea demnă a dlui Raicu la adus la ordine pe ofițerul Kovács, pe care administrația n'a putut să nu-l folosească și de data asta ca uneltă de scandal.

Lume neobicinuit de multă, din toate părțile a venit la acest bal, de asemenea și mulți străini.

Intre participanți remarcăm pe P. S. Sa d. episcop I. I. Papp, P. C. S. arhimandritul Aug. Hamsea, primarul orașului Varjassy, directorul domeniilor statului Csernovics Diodor, inspectorul școlar Kehrer și aproape toată inteligența românească din Arad și jur. Balul decurge în următoarea ordine de dans:

Înainte de pauză.

1. Hora.
2. Boston.
3. Cadril.
4. Ardeleana.
5. Boston.

În pauză au jucat călușerul următorii seminariști: Vătav Ioan Francu, D. Petrișor, G. Gavra, A. Cioara, V. Docca, M. Cârgea, M. Radovan, N. Câmpian, I. Brădean, A. Olariu, C. Givulescu, I. Oprin, A. Vancea, G. Alexa, I. Cotuna. Violinist I. Lipovean.

Vechiul și superbul nostru călușer admirat de toată lumea și iubit atât de noi, a fost jucat de seminariști cu toată frumuseța, cu toată eleganța lui voinicască și sălbatecă.

După pauză ordinea de dans a fost următoarea:

1. Boston.
2. Romana.
3. Ardeleana.
4. Boston.
5. Boston.

Dintre doamnele și d-șoarele cari au luat parte, am însemnat în fuga creionului pe următoarele:

Doamnele: V. Beleş (Arad); Dr. Botiș (Arad) costum de Rucăr; Sidonia Buna (Seghedin) Seliste; Livia Jurma (St. Andras) România; Cristina Birăescu (Arad); Eugenia Dr. Pop

(Arad) Buzău; Dr. Iacob (Arad) Corbu; Ecaterina Vătan (Arad) Râșnov; Eugenia Evuțian (Arad) Corbu; Camilla Dr. Păscuț (Boroșineu) București; Aurelia Dr. Petran (Arad); Cimponeanu (Vinga); Sidonia Morar (Arad); Elena Cloase (Timișoara) Bănat; T. Lugojan (Arad) Râșnov; Sofia Mihulin (Arad) Sălcina (Solnoc-Dob); V. Goldiș (Arad) Corbu; Valeria Jumanca (Arad); C. Stanciu (Arad) România; Vasilon (Arad) Tulgheș; Dr. Veliciu (Arad) Tulgheș; Dr. Ispravnic (Arad) România; Dr. Vuia (Arad) Seliste; Bodea (Buteni) Seliste; A. Sebeșan (Secuș) Ana Barbulescu (Secuș); Sofia Istranescu (Bata); Ersa Monta (Siclău) Tulgheș; Antonescu (Arad); Focht Herman (Arad); C. Lazar (Arad) Tulgheș; Lucreția Mihulin (St. Ana) Corbul; Valeria Isac (Cluj) România; Dr. Oprean (St. Miclușul-mare); Lucuța (Siria).

Domnișoarele: Veturia Petran (Arad) Corbu; Ecaterina Șeviciu (Siria) Bănat; Tinca Cismaș (Siria) Bănat; Anica Amar (Siria) Bănat; Livia Simon (Seghedin) Rucăr; Paulina Jurma (Szent-András) România; Aurelia și Elena Birăescu (Arad) Codrenesc; Anuța Pop (Arad) Mogosele; Vioara Ursu (Curtici) Râșnov; Livia Vătan (Arad) Tulgheș; Gizela Evuțian (Lipova) Câmpulung; Anuța Petroviciu (Tela) Petroasa; Mărioara Cure (Covăsint) România; Mărioara Elena Avram (Arad) Bănat-Codrean; Catinca Moise (Arad) România; Elena Liclova (Arad) Brăila; Volumia Toader (Nădab) România; Sidonia Nonu (Nădab) România; Eleonora Cimponeanu (Vinga) România; Silvia Neamț (Agris) Pădureancă; Livia Ţucra (Alios) Seliste; Ana Tugudean (Seliste) Seliste; Octavia Jumanca (Arad) Bănat; Letiția Manoiță (Lipova) Tulgheș; Emilia Toma (Arad) Bănat; Paulina Cătană (Pâncota) Sârbia; Morariu (Arad) Toplița; Vioara Chiverșan (Lipova); Octavia Jumanca (Arad) România; Saveta Marșeu (Socodor) Seliste; Sidonia Nișca (Gaiș) Pădurenesc; Velici (Chișineu) România; Florica Bodea (Buteni) Tulgheș; Cornelia Sebeșan (Secuș) Ecica-Română; Elvira Porumb (Tulcea) Bocșa; Aurora Ișfănescu (Batta); Jeni Longin (Arad) Bănat; Aurelia Petcu (Bázos) România; Felicia Oprean (St.-Nicolaul mare) Torac; Viorica Oprean (St.-Nicolaul mare) Tulgheș; Miți Oprean (St.-Nicolaul mare) Bănat; Lucia Leucuta (Siria); Silvia Schiop (Arad) Seliste; Elisaveta Mezin (Nerău) Tulgheș; Livia Suricescu (Arad); Sidonia Coja (Arad) Bănat.

Cea mai mare animație stăpânește pe cei ce petrec, în cântece parfumate. Pantofiori eleganți aleargă „ca libelule pe luciul unui lac”. Aceleași uitări ale sufletului omenesc, luând totdeauna fascinată haină a noutății.

In jurul „Șezătoarei”.

La articolul din numărul de 30 Ianuarie al „Românului” „O întrebare” semnat cu R. M., dați-mi voie să-mi exprim și eu părerea.

În polemia între d. Mărgăritescu, colonel, inspector al muzicelor armatei și d. R. M. scrisă cu critică aspră din ambele părți se amestecă brusc un alt „specialist” semnat cu C. un cunosător de „dominantă” și „subdominantă” care cu siguranță demnă de un operator își expune părerea franc și infalibil.

Ca om iubitor de adevăr n'aș vrea, ca publicul nostru credul și neorientat să deie crezământ aserțiunilor nemotivate.

Nu împărtășesc întru toate părerile dlui Mărgăritescu, regret însă mult, că recenzia Dsale din „Flacăra” a dat anză la concluziuni și bănueli atât de severe din partea dlui R. M.

Îl cunosc bine pe d. Mărgăritescu, îi cunosc vederile artistice din corespondențe, discuțiuni dar mai mult din revista lui lunară „Muzica” o revistă de un nivel înalt, care spre adâncul meu regret nu mai apare. Vederile sale artistice sunt de respectat.

La bunăcredința dlui Mărgăritescu nu încap indoială, iar încât privește tendințele lui artistice naționale nici nu mai pierd vorbă căci n'au nevoie de apărarea mea.

Regretam însă cum a fost criticat din partea dlui R. M. și mult aș fi satisfăcut, decumva modestele mele știri ar contribui, ca bărbații acestia

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97--)

amândoi însuflețiți pentru arta muzicală românească să-și schimbe opiniunea.

Și anume: meditănd asupra obiectelor din cei 2 articoli ajunsei la convingerea că amândoi dnii sunt încăltați în rătăcire.

Conflictul lor de idei au explicarea în faptul, că d. Mărgăritescu și d. R. M. amândoi au apreciat „Șezătoarea” lui Brediceanu, precum și manifestările vieții noastre muzicale din două puncte de vedere cu totul contrare.

D. Mărgăritescu în critica făcută stărilor noastre muzicale a avut în vedere arta absolută, simfonia IX-a de Beethoven, fantasia lui Schubert, concertele din Gewandhaus, pedagogia lui Cerny, Deppe, Jadassohn și — publicul din Germania, iar d. R. M. privește lucrurile cu ochelarii unei obiectivități mai restrânse.

El se revoltă când un „specialist” din România, în loc să ne încurajeze, din contra: încercările noastre de aripi ni le disprețuiește și ni le timbrează de fără interes cultural, — expresie gravă și întru adevăr descurajatoare, atunci, când tindem din răspuneri spre unitatea culturală a tuturor Românilor.

Până aici sunt de acord cu d. R. M.

Domnul Kiriac, acest muzician distins a dovedit un simț mai fin, stăruind și făcând posibil ca opurile modeste ale Transilvănenilor (nu vă speriați dlor de dincolo! Aceste sunt foarte, dar foarte puține!) să fie făcute cunoscute fraților de dincolo.

Opurile aceste nu se prezintă cu pretenția de a putea fi comparate cu produsele popoarelor occidentale.

Nu! Ele sunt a se privi ca stăruințele unui popor fără instituțiuni de artă, fără teatre, burse, școli muzicale, orchestre, fără pedagogi și în lipsa acestora fără acel mediu cald și favoritor ce l'a făcut pe Schubert măiestru suveran al armoniei fără să fi luat vre-odată cursuri, lecții regulate de muzică.

Intru astfel de împrejurări decumva se nasc compozițiuni muzicale, diletanți cu spirit de întreprindere de a merge la București, — măsura artei absolute, după părerea mea, e de aruncat.

„Șezătoarea” dlui Brediceanu la noi a avut un succes considerabil.

Conced, că succesul acesta este a se atribui nu numai talentului lui Brediceanu, ci și melodiilor românești auzite de pe scenă, un lucru neobișnuit și la noi încă înălțător de suflet drept dovadă despre conștiința noastră națională și pe terenul artei muzicale.

Căci domnule Mărgăritescu, la noi muzica încă nu s'a curățit de toate elementele străine naturei ei, (precum e cazul și la dvoastră) deșteptarea tânără a conștiinței noastre naționale pretinde instinctiv ca toate manifestările gândirilor și simțirilor noastre să aibă caracter național.

Faptul acesta are urmarea naturală că estetica patrioților noștri de multe ori aberează pe contul bunului gust, și Polihymnia îmbrăcată în doliu, amar plânge la accentele unor „Hora ștrengarilor”, „Hora păpușarilor”, „Romanța porumbiței”, „Vioarele de toamnă” cari sunt cu deosebire specialitatea Bucureștilor dvoastre.

Vă înțeleg prea bine dle Mărgăritescu, când așteptați chiar și pe un străin de Messia care „ar transforma capitala voastră într'un centru de artă rațională și ideală”.

Sanarea relelor o poate săvârși și un străin. Misiunea acestuia nu stă într'aceea, ca să-și schimbe și transformeze puterea intuițiunii în tricolor național și astfel se infecteze pe tinerii noștri compozitori, ci ca să arate acestora calea spre legile eterne ale armoniei și ale frumosului estetic muzical, să le arate drumul spre Parnass.

Individualitățile în vederea țintei și în posesiunea cunoștințelor trebuincioase își vor afla de bună seamă un Parnass național.

Grieg cel mai pronunțat compozitor național a devenit norvegian la Nemți, în Lipsca.

Cherubini a străformat viața muzicală în Paris, Liszt (pe care după cultură îl consider de francez) în Germania, Robert Volkmann și Erkel și în timpul din urmă Koesler în Ungaria.

Eu dară nici decât nu pot trage acele consecințe ca d. R. M. din scrisorile dlui Mărgăritescu.

Ori doară cine ar fi acel nărod care ar vrea să sugrume elementul național dintr'o muzică? Beethoven și consortii au ajuns la culmea Chimborasoului cu arta lor. Weber, Rossini, Gade, Glinka, Tschaiikovszky, Grieg, Kjernef s'au suit pe vârfuri mai mici, dar cari sunt în patria lor, prin urmare se văd și se admiră mai bine.

Nunc veniam ad virum fortissimum!

Domnul C. care se amestecă în polemie, înzestrat cu armele științei ca „dominantă” și „subdominantă” îi dă lovitura de moarte „Șezătoarei”, zicând, că piesa aceasta — nu-i orchestrată „românește”.

Iată, iarăș un abuz cu cuvântul „românește”! Întreb: Cum de „Șezătoarea” nu-i orchestrată românește? Și dacă nu-i orchestrată românește, pe ce limbă e orchestrată?

Cum înțelege d. C. „a orchestra românește”? Oare posibil e că o piesă muzicală — fiind date melodia, ritmul, tempo precum și instrumentele obicinuite să se orchestreze rusește, chinezește, în dialect bănățean, venețian și plattdeutsch?

Și anume în ce mod?

Te conjur dle C.! să răspunzi la întrebările acestea. Te conjur în numele artei, pe care dta se vede că o pricepi bine, deoarece ești prea decis și infalibil în păreri.

„Șezătoarea” și-a implinit datoria sa estetică: — a plăcut. A plăcut fără să vatem interesele vre-unei alte piese de genul acesta. De ce vrei dară să amesteci în plăcerea publicului o notă discordantă zicând că piesa e orchestrată de un bărbier?

Crezi doară, că detrage câtus de puțin din meritele „Șezătoarei” împrejurarea aceasta, ori vrei să ne faci sânge rău cu necesitatea acelei constatări că Sașii noștri într'atâta sunt înaintați în cultura muzicală, încât bărbierii lor cu o mână rad cu alta orchestrează, în contrast cu mulți „compozitori” de-ai noștri, cari în loc de a compune mai bine de s'ar îndeletnici cu bărbieritul.

În fine îmi dai voie dle C. să-ți atrag atențiunea la următoarele:

Un anumit Palestrina (pe care dta îl disconzideri fiindcă n'a orchestrat românește) cu acorduri foarte simple a ajuns efecte admirabile. Mozart în Simfonia C-dur cu „fuga de Jupiter” pagini întregi nu face altceva decât le variază acordurile dtale: Tonica, dominantă și subdominantă.

Să-ți aduc exemple din Schubert ori Peter Cornelius sau din Beethoven? Aflu de prisos.

Incheiu însă cu observarea, că astăzi nu se mai apreciază o piesă muzicală numai după „quinte și octave” și după simplitatea acordurilor, ci după valoarea sa estetică.

Dr. G. Ș.

INFORMAȚIUNI

Un nou membru al Academiei franceze: Alfred Capus.

René Doumie, cunoscutul critic francez, membru al Academiei, publică în „Gaulois” următoarea caracterizare a noului său tovarăș în rândul celor „40 de nemuritori” Alfred Capus, ales în ședința din urmă a Ilustrei companii în locul neîntrecutului matematician Henri Poincaré.

Ședința aceasta a fost cu mult interes așteptată, având să fie aleși deodată 3 academicieni noi și fiind candidați deosebit de iluștri, între ei și însemnatul om politic Leon Bourgeois. Rezultatul celor 3 tururi de scrutinii a adus ca aleși pe dnii: Alfred Capus, filozoful Henri Bergson și istoricianul Pierre de la Gorce.

Iată cum se rosteste René Doumie despre moul său coleg:

„În o companie din care făceau parte Meilhoc și Halevy și care numără între membrii săi pe Henri Lavedan și pe Maurice Donnay, desigur și Alfred Capus avea locul său, incontestabil.

Alfred Capus este dintre acei scriitori pentru scenă, cari socotesc că teatrul este literatură și cari o dovedesc aceasta prin exemplul lor. El a dat comedii șarmante, nu toate însoțite de acelas noroc, dar toate având în comun o trăsătură, anume că elementul de „teatru” este redus în ele la minimum, că tot se petrece în observație, în epigramă, în dialog dragut, în răspunsuri vii, sprintene, neașteptate, și toate acestea sunt ca o sărbătoare a spiritului.

Teatrul lui Capus este prea cunoscut decât ca să insist asupra pieselor sale. Dar îmi va fi permis să arăt care este, după părerea mea me-

ritul său esențial. Anume, eu găsesc aci una din cele mai bune pilde de a unei calități care de pe o zi pe alta tot mai puțin se găsește: gust și bun simț. S'a vorbit mult despre *optimismul* lui A. Capus, s'a vorbit în bine și în rău. Unii l-au lăudat, alții l-au blamat, el desigur a suris. Faimoasa lui deviză că toate se aranjează i-a adus multe comentarii și discuții; ca și când aceasta ar fi peatra unghiulară a unui sistem de filozofie. Într'adevăr, nu toate se aranjează în viață, ori, câte odată toate se aranjează atât de rău cât ar fi mai bine dacă nu s'ar aranja nici cum. Dar, fapt este că optimismul e unica morală care se potrivește la comedia ușoară. Nu este în aceste comedii ale lui nici o greșală de ton, nici o insistare plictisitoare, nimic nu e apăsător, sunt numai indicații, și autorul, făcând publicului său onoarea de a conta pe colaborarea lui, îi lasă aceluia grija de a duce până în capăt ideea și de a sublinia cuvântul.

Autorul acestor comedii e și foarte instruit. Capus a văzut și a cetit mult, spiritul său e înfrumșetător cu numeroase curiozități, chiar și științifice. Căci el a fost elev al Școlii de mine, așa cum Maurice Donnay a eșit din Școala centrală de ingineri și Marcel Prévost din politehnică. Astăzi știința duce la toate. Ceeace nu e indiferent, când e vorba de un nemuritor care ia locul lui *Henri Poincaré*. Noi eram mulți cari admirând cuvântul simplu și clar, spus plăcut și modest, al marelui matematician, totuși rămăneam incapabili de a ne face o idee despre lucrurile iluștrului confrate și despre adevărul lor cuprins. Maurice Donnay recomandându-ne pe Alfred Capus ni-a făcut înainte atenți la elogiul splendid ce va avea să spună acesta despre Henri Poincaré. Elogiul marelui matematician prin autorul de comedii: aceasta este numai la aparență paradox*).

Trad de C. Nedelcu.

Arad, 19 Februarie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă.

Prognostic telegrafic: ploaie.

Temperatura la amiazi a fost: + 0.2 C.

Nicolae Iorga ales în colegiul al II-lea de Prahova. După alegerea dlui prof. G. C. Cuză la Iași îi putem vesti pe cetitorii noștri despre alegerea de deputat a dlui N. Iorga la Prahova, unde a fost ales și sub guvernul Maiorescu. În actuala situație a țării, în trământările și pornirile spre bine a societății românești, la cari fără îndoială au contribuit în mare parte cei ce azi formează partidul naționalist-democrat, prezenta în camera română a dlui Iorga, Cuză, etc. e de o mare importanță pentru țară. În această epocă de reforme, epocă plină de răspundere, cuvântul lor va putea servi binele și interesele țării.

Rezultatul alegerilor col. II. de cameră în România. Corespondentul nostru din București ne comunică: Până în momentul când vă scriu aflu următoarele rezultate: În București despondința scrutinului continuă. Argeș: Ion Purcăreanu (lib.) și H. Bănescu (lib.). Brăila: Șt. Periețeanu (lib.). Balotaj pentru două locuri. Buzău: P. Ioanițescu (lib.) și Iustin Stănescu (lib.). Bacău: D. Pătrășcanu (lib.), D. Keminger (lib.) și E. Rey (lib.). Botoșani: Al. Smeltz (lib.) I. Uile (lib.) și N. Răutu (lib.). Balotaj pentru un loc. Constanța: C. N. Alimănișteanu (lib.). Dâmbovița: D. P. C. Dragomirescu (lib.). Dorohoi: Gh. N. Pilat (lib.). Dolj: T. Isvoran, T. P. Andreescu și V. P. Ioanid, liberali. Pentru al 4-lea loc s'a declarat balotaj. Fălciu: D. Ralea (lib.). Balotaj pentru un loc. Gorj: Gr. Nic. Inian (lib.). Ialomița: N. N. Seceleanu (lib.). Neamțu: N. A. Popovici (lib.). Iași: Gh. G. Mărzescu (lib.), T. Vasiliu (lib.), X. Eraclide (lib.) și A. C. Cuză

* Alfred Capus a început cu romane; cităm: „*Oui perd gagne*” și „*Faux départ*”. Trecând la teatru, piesa care i-a făcut reputația, a fost „*La Veine*”. Două din comedii sale au fost reprezentate cu succes mare pe scena Comediei Franceze: „*Notre Jeunesse*” și „*Les deux Hommes*”. De doi ani, Capus publică, în fiecare număr de Luni al ziarului „*Le Figaro*” cronică săptămânei, observările unui spectator subtil asupra comedii omenești ce i se desfășura înaintea ochilor; o parte din aceste articole a apărut în volum: „*Moravurile timpului*”. C. N.

naționalist). **Muscel:** L. Vălimăreanu (lib.). **Mehedinți:** M. Macovei (lib.). **Prahova:** I. Ionescu-Quintus (lib.), N. I. Nedelcovici (lib.), G. I. Zamfirescu (cons. dem.) și **Nicolae Iorga** (naționalist). **Putna:** I. Poenaru (lib.), I. Rădulescu (lib.), Dr. N. Elian (lib.). **Olt:** I. I. Florescu (lib.). **Romanți:** ? **R.-Sărat:** C. G. Lupescu (lib.). **Roman:** Al. Mustea (lib.), Em. N. Manea (lib.) și Alex. Ciocănel (lib.). **Suceava:** St. C. Ioan (lib.). **Tulcea:** D. Hențescu (lib.). **Tecuci:** V. C. Mironescu (lib.). **Teleorman:** D. Bădișescu (lib.). **Alex. Bellu** (lib.) și I. C. Mihail (lib.). **Tutova:** G. C. Dragu (lib.), I. Bontas (lib.), M. B. Cârlo-mănești (lib.). **Vâlcea:** D. G. Procoipu (lib.). **Vaslui:** M. Botez (cons.-dem.). **Vlaşca:** T. Hescu (lib.) și G. L. Angelescu (lib.).

Guvernatorul Bucovinei despre vizita sa la București. Conte Meran, guvernatorul Bucovinei, a declarat corespondentului din Cernăuți al ziarului „Neue Freie Presse” că vizita lui a fost numai de politețe și a fost hotărâtă de acum un an, dar din diferite motive s'a amânat. După vizita membrilor camerei de comerț din Bucovina, vizita aceasta era foarte oportună, dar a trebuit amânată din cauza celui de al doilea război balcanic. Am plecat pe urmă în concediu, pe urmă a murit mama și a venit schimbarea ministrului României la București.

Prințul Fürstenberg a fost înlocuit de contele Czernin, care mi-e prieten. În consecință scopul vizitei mele se explică foarte ușor. Bucureștii, pe cari i-am văzut pentru prima dată, mi-au plăcut foarte mult, în special instituțiile publice și marea animație de pe străzi, pe care am avut prilejul să o văd, căci era tocmai o zi de sărbătoare.

Mare concert în Deva. Sâmbătă în 21 Februarie c. n. va fi mare manifestație culturală în Deva. În aceea zi aranjează Reuniunea română de cântări din Orăștie și dirigentul acesteia tenorul Ionel Rădulescu un mare concert.

Prestigiul Reuniunii de cântări din Orăștie e bine cunoscut publicului mare românesc și dela trumoasele serbări din toamnă ale Asociațiunii. Prestațiunile tenorului Ionel Rădulescu deasemenea sunt bine cunoscute din turneele ce dânsul le-a aranjat prin Ardeal. Recomandăm tuturor Românilor din apropiere să ia parte la această mare manifestație culturală românească. Jurul Devei rar are ocazie să guste cântecul românesc în chipul ce i se va preda prin pieșe de coruri, cvartete, duete și soluri de toată arta. Va avea apoi ocazia să vadă și o piesă teatrală de sentiment, predată de unii membri aleși ai reuniunii de cântări.

Lumea străină din localitate se interesează mult de concertul anunțat, cu atât mai mult se așteaptă interesul și concursul Românilor din jur. Un punct din program și la dans va cânta muzica militară din Orăștie.

Societatea regală literară din Londra — după cum anunță jurnalele — a proclamat-o pe Carmen Sylva membră de onoare.

Primirea dlui Ciolac Antici, ministrul Serbiei de către regele Ferdinand. Din Sofia se anunță: Regele a primit pe d. Ciolac Antici care i-a remis scrisoarea de acreditare. D. Ciolac a zis: Am păstrat o amintire recunoscătoare de bună voință ce M. V. a binevoit a-mi arăta în precedenta mea ședere în capitala Sa și misiunea măgulitoare ce mi s'a încredințat imi este cu atât mai plăcută cu cât ea are de scop de a restabili de a cultiva bunele relațiuni între Bulgaria și Serbia și, conform intențiunilor guvernului regal, voui consacra toate silințele mele spre dezvoltarea rapoartelor și intereselor comune așa de numeroase dintre cele două țări vecine. Voi fi îndeosebi fericit dacă prin grijile mele intru împlinirea sarcinii onorifice ce mi s'a dat voi reuși a dobândi puternicul sprijin al M. V. și a-mi asigura prețiosul concurs al guvernului său.

Regele a răspuns: Vă mulțumesc de termeni amabili în cari vocați precedenta dv. ședere în Bulgaria, despre care și eu păstrez cea mai bună amintire și pentru simțemintele ce-mi exprimați în momentul în care misiunea ce vi s'a încredințat vă readuce în capitala mea. Aceste simțeminte sunt o garanție despre grija simpatică ce veți pune într-o restabili și cultiva bunele relațiuni între Serbia și Bulgaria și, conform intențiunilor guvernului regal, a consacra silințele dv. dezvoltării raporturilor și intere-

selor comune așa de numeroase între cele două țări. Asigurându-vă de astăzi de sprijinul meu și concursul guvernului meu în tot ce vă va putea înlesni împlinirea acestei sarcini, vă urez dle ministru, bună sosire între noi”.

Turburările din Suedia. Din Stockholm se anunță: Astăzi a apărut primul număr al ziarului „Republica”. Printre redactorii noului ziar se află primarul capitalei și mai mulți deputați socialiști. În primul articol, ziarul cere detronarea regelui și proclamarea republicii.

„Tagebladet” anunță că partidul socialist a convocat pentru Duminică viitoare 244 întruniri populare, în cari se va discuta asupra chestiunii: „Republică sau monarhie.”

Casteiul lui Vanderbilt distrus de incendiu. Din New-York se anunță: Ieri a fost distrus complet de incendiu renumitul castel din Jericho (Long-Island), proprietatea milionarului Vanderbilt. Din cauza zăpezii înaltă pompierii au sosit prea târziu, când au găsit numai un morman de cenușă și darămaturi. Paguba e de peste 15 milioane marci. — Numai cât aceasta nu prea o simte milionarul.

Revista „Grecia” din Paris a organizat în sala societății de geografie de pe bulevardul Saint-Germain un ciclu de conferințe cu scopul de a face poporul elen cât mai cunoscut publicului parizian.

Vinerea trecută, d. Leon Claretie a ținut o conferință despre „Grecia și România”. Mulți artiști și-au dat concursul la această festivitate, între cari Mounet-Sully dela Comedia Franceză, De Max, dsoarele Alice și Florica Cocea. Un artist grec a cântat diferite melodii elinești, iar dsoara Constanța Balanescu diferite arii românești.

Au fost de față și d. Al. Em. Lahovary ministrul României și d. A. Romanos ministrul Greciei.

Marile zăpezi din America. Din New-York se anunță: De Vineri ninge fără întrerupere. Zăpada a ajuns la o înălțime de 40 centimetri. Orașul e în pericol să rămâie fără cărbuni. 70.000 lucrători sunt ocupați cu curățirea zăpezii. Circulația vapoarelor pe Hudson a încetat. Toate trenurile sosesc cu mari întârzieri. Aprovizionarea orașului cu cărbuni și alimente a devenit aproape imposibilă. Populația săracă suferă îngrozitor din cauza gerului, care face zilnic victime.

Vapoarele din Europa sosesc cu întârziere. Vasul francez „Roma”, având 214 pasageri pe bord, a naufragiat. S'au trimis mai multe vapoare în ajutor.

Prințul Victor Napoleon pentru săracii din Paris. Se anunță din Paris, că prințul Victor Napoleon precedentul la tronul Franței, a dăruit pentru săracii Parisului, din prilejul nașterii fiului său, suma de 10,000 franci. La sfatul guvernului, orașul a refuzat acest dar.

„Revue de Métaphysique et de Morale” din Paris numărul din urmă, e în întregime cuprinsă de un studiu al dlui prof. univ. C. Rădulescu-Motru, intitulat: „La Conscience transcendante. Critique de la philosophie kantienne.”

Parastas pentru Vlaicu. Duminică în 15 Febr. s'a celebrat în biserica gr. or. română Brosteni, în prezența unui numeros public, un parastas pentru odihna sufletească a lui Aurel Vlaicu.

La sfârșitul slujbei parohul local Ilie Cioreiu a ținut o jalnică vorbire despre viața acestui om.

Arestarea unor spioni ruși în Galiția. Poliția din Cracovia a descoperit o vastă organizație de spionaj în interesul Rusiei. Până acum au fost arestați 3 persoane. Asupra lor au fost găsite mai multe planuri ale fortificațiilor din Galiția.

Conferința unui principe rus despre situația ortodoxilor din Ungaria. Principele Bobrinsky a ținut în Petersburg o conferință în prezența mai multor politicieni asupra călătoriei sale în Ungaria. Dânsul a repetat acuzațiunile, cumcă tribunalul maghiar din Maramureș își bate joc de acuzații ruteni, iar jandarmii îi maltratează.

Principele Bobrinsky acuză presa rusă, cum că se poartă cu multă indiferență față de procesul Rutenilor dela Maramureș.

Dânsul a terminat astfel: „Motivul persecuției ortodoxilor din Ungaria este neînțelegerea

dintre locuitorii acestui imperiu. Persecuțiile acestea vor continua până când poporul rus se va uni pentru a-și apăra religia.

CRONICA LITERARĂ

Noua fază a revistei „Convorbiri Literare”.

Ni se scrie:

Numărul de Ianuarie al *Convorbirilor*, pe lângă un însemnat material literar-științific, mai publică un articol („Puteri nouă”) a dlui prof. Simion Mehedinți, în care Dsa constatând fructele culese pe urma statorniciei și muncii din trecut a colaboratorilor, anunță lectorii din toate unghiurile românești, că pe lângă acei cari au fost până aci credincioși acestei grupări literare independente — se mai adaugă și o sumă de puteri nouă și deci, că revista — mai cu seamă acuma în pragul jubileului de 50 de ani — va începe o nouă epocă culturală, cu forțe îndoite. În articolul Dsale care sfârșește: „*Ne dăm seama, se înțelege, că în legătura dintre bătrâni și tineri, puterea firească a tradiției e și ea de o reală însemnatate*”, d. Mehedinți afirmă „...văzând „puterile nouă” cari se adaugă, suntem mulțumiți că aproape de pragul jubileului, cea mai veche revistă română a devenit o moștenire obștească a generațiilor viitoare, care o vor transmite astfel din mână în mână, ca organ de liberă manifestare tuturor celor ce au un real interes pentru cultura poporului românesc”.

Importanța articolului Dsale consistă, cred, mai întâi în acest nou preludiv, în sunetele căruia două generații trebuie să „strângă rândurile”, ca revista aceasta care totdeauna a fost la nivelul „universitar-academic” să-și urmeze drumul înainte în același senz „conform tradiției”, cu material ales literar-științific și cu observațiuni obiective.

Consecvent vechilor principii pe cari s'a bazat revista în trecut, și în numărul acesta se publică un material selecționat, din care trebuie amintită, admirabila cronică artistică a dlui prof. Al. Tzigara-Samurcaș, o navelă a lui M. I. Chirișescu, și începutul „amintirilor din tinerețe” a dlui I. Negruzzi. Pe lângă acestea o documentată și splendidă cronică militară, un articol științific al dlui Litzica, fapte, recenzii, revista revistelor și o cronică economică a dlui Dr. D. I. Bujor. Dar uitasem pe bănăteanul G. Gerda, care debutează printr'o minunată schiță. Salutare, frate bănățene și să mai scrii!

Și acuma când stele nebănuite pentru noi au început să scape pe orizonturile largi ce ne adăpostesc, când *Convorbirile* sunt trimise în provinciile trunchiate de multeori sub prețul ce necesită tipărirea lor, cred de a mea datorle să atrag luarea aminte a fraților mei Ardeleni, ca să exercite un interes cât mai viu pentru manifestări de așa natură.

Să strângem rândurile, iată ce trebuie. Dacă legi fatale, materiale despart anumite suflete gemene, fulgerul gândirii nu cunoaște hotare, nici distante, nici legi. Glasul unificării culturale, din ori ce parte ar pleca, trebuie ascultat ca glasul trâmbiței din „ziua de apoi”. Numai așa flacăra geniului românesc, va pluti sfărâmând și îngunuchind mulți din acei uriași cari umblă cu capul în nori și nu pot să vadă pe pământ, și atingând cu picioarele țărâna, nu pot spune că sunt în cer.

București, 18 Februarie 1914.

Ion Al.-George.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 19 Februarie.

Grâu pe Aprilie	12.27
Grâu pe Mai	12.12
Grâu pe Octomvrie	11.11
Secară pe Aprilie	9.27
Secară pe Octomvrie	8.69
Ovăs pe Aprilie	7.75
Ovăs pe Octomvrie	7.79
Porumb pe Mai	6.74

POȘTA REDACTIEI.

C. N. București. Omul din chestiune n'a primit nici o însărcinare din partea noastră. Va fi vre-o mistificare la mijloc.

I. T. Dej. Ca ori ce manuscris anonim, corespondența dv. a fost aruncată la coș. De altfel adresată-vă „Revistei Economice”, nu nouă.

V. M. Timișoara. Se va publica în nrul de mâine.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

Ion Minulescu. De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.—+10 fil. porto.

P. Locusteanu. Suntem nebun. Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50+10 fil. porto.

S. Mehedint. Poporul. 1913 cu următorul cuprins: Poporul. — Conducătorii poporului. Contra metafizicii. Indrumare spre progres. — Siguranța progresului. — Izvorul progresului. — Personalitatea. — Ierarhia personalităților. — Izvorul personalității. — Națiunea. — Temelia națiunii. Țăranul; temeiul țăranului. — Pământul.

Poporul de jos în 1913. Poporul de sus în 1913. Incheiere. Prețul Cor. 1.50+10 fil. porto.

A. de Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

Darv. Cr. Voiculescu. Insemnările unui biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei în Bulgaria în anul 1913. Prețul Cor. 1.— + 10 fil. porto.

Haralamb G. Lecca. Dincolo din Dunăre în Balcani 1.— + 10 fil. porto.

I. Irinescu. Căndești. Pe drumurile Cadri-laterului. Impresii și note cu o prefață de C. Banu. Fotografii de I. Voinescu. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

O. Goga Din umbra zidurilor. Poezii 2—

Gustave Flaubert. Salambo. Roman. Traducere de Ludovic Dauș 2—

N. Pora. Intre viață și moarte. Nuvele 2—

Biblioteca Flacăra »Românii celebri« Aurel Vlaicu —60

Edmond Rostand. Romanțiosii —50

Victor Eftimiu. În temnițe la Stambulului Stefan Lazar. Floarea Betuliei. Roman din epoca asiro babiloniană. Traducere de Alexandru Ciura 1:80

Gheorghe Stoica. Alte vremuri. Schițe și povești 2—

I. Agârbiceanu. În întuneric 2—

N. Iorga Istoria armatei românești vol. I. General Al. Candiano Popescu. Războiul neașteptat. Asaltul și luarea Griviței 3—

Bibl. Minerva No 137 Harriet Beecher Stowe Coliba lui Moș Toma. Roman —30

Catulle Mendes. Romanul Roșu —30

Al. Dumas Tatăl Cei doi studenți —30

Voltaire. Povestiri —30

Carl Ewald. Icoane din viața plantelor și animalelor —30

N. N. Beldiceanu. Chilia dragostei 1:50

Dragoslav Volintirii 1:80

Bucura Dumbrava, Pandurul 3—

D. D. Pătrășcanu. Timotheiu Mucenicul 2—

G. Diamandy Chemarea codrului. Poveste vitejească în 3 acte 1:50

Goldis László. A nemzetiségi kérdéssről 1—

I. L. Caragiale. Schițe nouă 1:25

Emilia Taler Din tainele simțirei. Nuvele și schițe 1:50

N. Bălcescu. Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul, ed. II. 2—

P. Ispirescu. Legende sau basmele românilor ediția II cu peste 480 pagini 1:50

Elodor Constantinescu prof. secundar. Școala primară superioară în Franța. Școala medie în România 2—

Stelian I. Constantinescu, profesor. Din problemele educației Studii psihologice și pedagogice 3—

Marin Demetrescu. Lecturi geologice —50

Ioana Cornelia Delatissima, 100 basme și istorioare pentru copii. Cu 51 ilustrații 2:50

Povestiri de H. Andersen. Cu ilustrații 2:50

Pentru copii cei buni. Povestiri de Augusta Rubenescu 1—

C. Colodi. Pățanii'e lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn). Cu 56 ilustrații Trad. din italienește de A. Buzescu 1:50

Vasile Pop. Iubirea e biruitoare 2—

N. Iorga. Cugetări 2:50

St. O. Iosif. Căntece 2—

Dr. Petru Pipoș, Istoria pedagogiei pentru preparandii. (Școalele normale Ediția a IV-a 5—

Dr. Petru Pipoș. Metodica școlii populare pentru elevii institutelor pedagogice. (Școalelor normale) Ed. IV-a. 5—

Dr. Petru Pipoș. Didactica pentru elevii institutelor pedagogice (Școalelor normale) Ediția V a 4—

Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc de Dr. I. Drăgescu 3—

Bibl. Teatrală.

Nr. 30. Iepurașii la școală, de Aurelia Păcățian-Rubenescu —20

» 31. Farmacistul. Comedie într'un act de Max Maurey —32

» 32. Glorie postumă, 1 act de A. M. Ho. Loc. de I. Schiopul —40

» 33. O repetiție, dialog, loc. de Marilina Bocu —20

» 34. Un caprițiu. Comedie într'un act —48

» 35. Un accident curios. Comedie în 3 acte —60

» 36. Zece, comedie într'un act —24

» 37. Wilhelm Tell, dramă istorică în 5 acte, în versuri. Traducere în formă originală de St. O. Iosif —90

» 38. Invingeri strălucite, piesă într'un act de H. P. Petrescu —30

» 39. Micul Mancinos, comedie în 2 acte —30

Văduvioara și alte monoloage p domni și dame tinere de H. P. Petrescu 1—

„Reun'unea de consum și valorizare, Năsăud”.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de conducător la „Reuniunea de consum și valorizare din Năsăud”, se publică concurs cu termenul de 10 Martie st. n 1914.

Salariu anual 1920 cor. și prospecte de îmbunătățire.

Dela reflectanți se recere pe lângă o praxă mai îndelungată în conducerea unei prăvălii, o cauțiune de cel puțin 3000 cor. și cunoștința limbilor: română, maghiară și germană.

Ofertele să se adreseze direcțiunei.

Năsăud, la 16 Februarie 1914.

(Re 1857)

Direcțiunea.

UN COMMIS

inteligent cu deplină dexteritate în bransa băcăneli și delicatose cu perfectă cunoștință și a limbilor germane și maghiare se angajează sub condițiuni favorabile la băcănia

N. ONIȚIU, Sibiu (Nagyszeben.)

(O 1849)

Un

CANDIDAT DE ADVOCAT

află aplicare momentană la

Dr. DESIDERIU FÜLEPP

advocat

(Fu 1852)

Vajdahunyad.

Un funcționar de postă în etate de 38 ani, cu 18 ani de serviciu și cu avere, dorește a se căsători cu o d-șară sau d-nă frumoasă, să aibe și ceva zestre.

Ofertele să se trimească sub deviza

»BĂDIȚA« poste restante Arad 2.

(1855)

Bătăturile,

scortocăția pielii, ar-ciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 și dacă totuși „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 corcană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Klaly-u. 12 și la proghitor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORDANĂ” la Győr.

Ifj. UTRI PÁL

Baja, str. Erzsébet Krályné nr. 58.

Oferă on. public matrațe excelente de sârmă p. paturi, în orice mărime, cu prețul de 8 cor. Trimițându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grădină și vii, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru galițe, prinzătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloșani, acceritoare pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în bransa mea. (U 1463)

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc. vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze etc. zăhar curativ și totfelul de articli de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, etc. pentru snpt, Soxleth, Nestlé, Kufeké, Thehardt, Phosphatine. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemp'om) str. Târgutul nr. 10
(Do 763)

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOIȚĂ

He 1429

precum și viță americană pentru a tot, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.)

Mediaș. — Medgyes.

Serviciu conștiințios.

Soluți garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77—51.

Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în această branșă: expedează clopote excelente cu tonuri curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută statui drepte și orizontale din fer de clopote, cu prețuri moderate — Cu prospecte servesc cu plăcere

Mai departe execut tot felul de aranjament complete pentru ateliere de lăcătușerie și făurărie

motor de clopote și fabricant de statui pentru clopote (Ju 1489)

BĂIEȘIT!

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare, foarte potrivite și promovătoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrilor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.**

STEMMER A. JÓZSEF

specialist

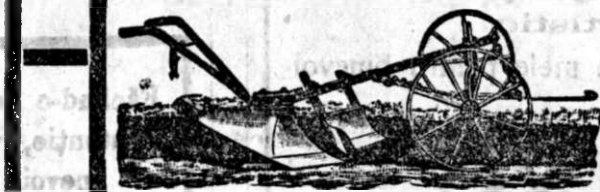
(Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

EGYI JÁNOS, lăcătuș

măstru lăcătuș. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfeclă și secică, despoitoare de porumb, rășnițe de orz, mașini excelente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanție. (He 1527) Prețurent gratis

Cea mai bună carte bisericească!**Cantorul bisericesc**

sau cuprinsul vecerniei, utreniei și liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul — și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna), Arad, Deák-Ferenc 20.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVAR, Képezde-utca 2 sz

Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrănesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Totfelul de picturi bisericești, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascente și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticepez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, — pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.

Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.
--------	---------	---------	---------	---------

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltuiala proprie. —

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunturi în ziarul nostru, vă rugăm

și vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bune serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului

„ROMÂNUL”.

Cei mai buni cărbuni de piatră de Prusia și koks în forma nucilor de Prusia se pot procura numai dela

Altmann Ede

Arad, Vesselényi și Kis Ernő-u. în colț. :: Telefon: 46.

Are uriașe calorice. Scutit de perneu, șalac și cenușe. Cea mai cruțătoare încălzire. — O singură încercare con-

vinge pe oricine. — Pofțiți și faceți o comandă de probă. — Orice cantitate o transport acasă.

A 1780

Se capătă lemne mărunte uscate și aschii.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

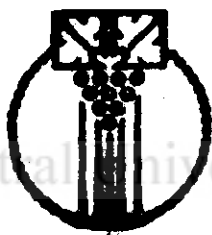
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, ti părături pentru bănci și societăți, precum și tipărături advocațiale, învitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

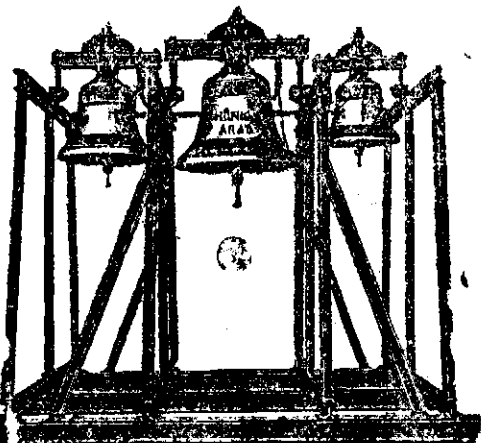
Prețuri
moderate.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezonator brevetat

Ho 1682

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonios și astfel **asemenitor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer
Stalul " " " "
Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințioasă și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

Du 1345

NUMAI IN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția st. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 904)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezint oriunde pe speșele proprii.

Cine voește să cumpere

INCĂLȚĂMINTE

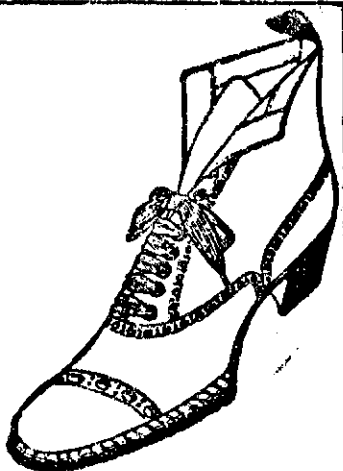
fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmár

(SZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cioboate după măsură.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post spancassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile mai multe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KES, CSANAD, BIHOR, TIMIS, TORONTAL, CARAS-EVERIN Arad str. Jozseffherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”) Ba 240-156).
Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.